

Якубович М.М.

ІСЛАМ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Навчально-методичний посібник

Острого – 2012

УДК 297
ББК 86.38
Я 49

*Рекомендовано до друку навчально-методичною радою
Національного університету “Острозька академія”
(протокол № 10 від 24 травня 2012 року)*

Рецензенти:

Крالیук П. М., доктор філософських наук, професор
Арістова А. В., доктор філософських наук, професор

Я 49   **Якубович М. М.**

Іслам: практичні аспекти : [навчально-методичний посібник] / М. М. Якубович. – Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2012. – 188 с.

У межах презентованого навчального посібника автор передусім намагався розкрити найбільш актуальні питання ісламської обрядовості, звертаючись до першоджерел: Корану, Суні, свідчень релігійних авторитетів. Особливу увагу приділено й важливим аспектам ісламського віровчення, які дають можливість зрозуміти й процеси, що відбуваються в сучасному ісламі – питання ціннісних орієнтирів, релігії та політики, буття ісламу в Європі. Окремо розглядаються й аспекти розвитку ісламу на українських землях.

© Якубович М. М., 2012
© Видавництво Національного університету
“Острозька академія”, 2012

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ПЕРЕДМОВА

Іслам – найдинамічніша світова релігія, процес розвитку якої не оминув України. Уперше з'явившись на українських землях вже у VIII ст., іслам швидко поширився на теренах південної частини нашої батьківщини. Саме тут кількасот років існувала високорозвинена мусульманська держава – Кримське ханство.

Князь Володимир, який увійшов у історію як “хреститель Русі”, спершу розглядав іслам як своєрідний варіант цивілізаційного вибору. Періоду Київської Русі сягають і перші налагоджені зв'язки між Україною та ісламським Сходом, які відігравали важливу роль у розвитку української державності. Незважаючи на напружену політичну ситуацію, кримські хани часто ставали союзниками українських козаків, а деякі з козацьких провідників (наприклад, рід Кочубеїв) самі були мусульманами, хоча й тримали це в таємниці. Можливість переходу під протекторат Османської імперії вивчав свого часу й гетьман Богдан Хмельницький.

Не лише історичні, а й культурні зв'язки між Україною та мусульманським світом потребують належного вивчення. Адже українська культура виконує роль своєрідного містка між Заходом і Сходом.

На жаль, чимало праць, присвячених ісламській проблематиці, доволі поверхневі. Часто іслам розглядається лише в аспектах історії чи політики, без врахування важливої релігійної практики. Проблемаю є також використання авторами розвідок часто недостовірних, сумнівних джерел. Враховуючи це, у межах презентованого навчального посібника автор передусім намагався розкрити найбільш актуальні питання ісламської обрядовості, звертаючись до першоджерел – Корану, Суні, свідчень релігійних авторитетів. Особливу увагу зосереджено на важливих аспектах ісламського віровчення, які допомагають зрозуміти процеси, що відбуваються в сучасному ісламі: питання ціннісних орієнти-

рів, релігії та політики, буття ісламу в Європі. Окремо проаналізовано особливості розвитку ісламу на українських землях.

Посібник розрахований на студентів, які навчаються на спеціальності “релігієзнавство” та вивчають курси “ісламознавство”, “історія релігій”, “історія нехристиянських релігій”, “географія релігій”, “конфесійно-практичне” релігієзнавство.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
------------------------	----------

РОЗДІЛ 1. ІСЛАМ: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ

<i>1.1. Історичні передумови виникнення ісламу. Мухаммад</i>	6
<i>1.2. Іслам після Мухаммада. Напрями ісламу</i>	12
<i>1.3. Коран як джерело мусульманського світогляду</i>	15
<i>1.4. Суна – сакральна традиція ісламу</i>	25
<i>1.5. Формування доктринальних та правових шкіл ісламу</i>	31

РОЗДІЛ 2. ВІРОВЧЕННЯ ІСЛАМУ

<i>2.1. Шість принципів мусульманського віровчення</i>	40
<i>2.2. Духовний світ мусульманської етики</i>	51
<i>2.3. Ціннісні орієнтири сучасного ісламу</i>	59
<i>2.4. Іслам та політика: історичний контекст</i>	77
<i>2.5. Ісламська есхатологія</i>	87

РОЗДІЛ 3. МУСУЛЬМАНСЬКА ОБРЯДОВІСТЬ

<i>3.1. Ібада – “поклоніння Богу” в ісламі</i>	97
<i>3.2. Молитва як стовп ісламу</i>	101
<i>3.3. Закят – обрядова милостиня</i>	106
<i>3.4. Піст як один зі “стовпів ісламу”</i>	111
<i>3.5. Хадж та умра – паломництво до Мекки</i>	114

**РОЗДІЛ 4.
ІСЛАМ В СВІТІ ТА В УКРАЇНІ**

<i>4.1 Проблеми розвитку ісламу в країнах Європи</i>	122
<i>4.2. Іслам в Україні: історія та сучасність</i>	132
<i>4. 3. Мухаммад аль-Аккірмані: мусульманський мислитель українського походження</i>	146

ДОДАТКИ

<i>99 імен Аллаха в мусульманській традиції</i>	156
<i>Словник ісламських релігійних термінів арабського походження</i>	163
<i>Словник</i>	165
ДОДАТКИ	175
ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА	177

Навчальне видання

Якубович М. М.

ІСЛАМ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Навчально-методичний посібник

Головний редактор *І. Д. Пасічник*

Технічний редактор *Р. В. Свинарчук*

Комп'ютерна верстка *Н. О. Крушинської*

Літературний редактор *В. М. Назарук*

Художнє оформлення обкладинки *К. О. Олексійчук*

Формат 42x30/4.

Папір офсетний. Друк різнографія.

Ум. друк. арк. 11,75. Гарнітура “TimesNewRoman”

Наклад 200 прим.

Видавництво Національного університету “Острозька академія”

Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.

Свідоцтво про державну реєстрацію

РВ №1 від 8 серпня 2000 року.